

До разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 70.895.094
Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова
29013 м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану 8

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидатки юридичних наук, професорки СТОРОЖУК Ірини Петрівни
на дисертацію ЗАХАРКЕВИЧА Володимира Васильовича**

на тему

**«Правовий статус органів публічної адміністрації у сфері забезпечення
енергетичної ефективності», поданої на здобуття освітньо-наукового
ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право
за спеціальністю 081 Право**

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Забезпечення енергетичної ефективності є одним із стратегічних пріоритетів сучасної публічної політики України, обумовлених як загальноєвропейськими зобов'язаннями нашої держави в контексті набуття статусу кандидата на членство в Євросоюзі, так і нагальними безпековими та відновлювальними завданнями, породженими повномасштабною збройною агресією російської федерації. Знищення значної частини генеруючих потужностей об'єднаної енергетичної системи України та системні пошкодження об'єктів критичної енергетичної інфраструктури перетворили питання правового регулювання у сфері енергоефективності з суто технічно-регуляторної на конституційно-безпекову проблематику.

Водночас система органів публічної адміністрації, уповноважених у досліджуваний сфері, залишається предметом постійних інституційних перетворень. Зміна порядку координації Держенергоефективності, реорганізація профільних міністерств, розгортання мережі регіональних офісів декарбонізації та енергоефективності – все це свідчить про незавершеність формування сталої компетенційної системи. За цих умов відсутність системного адміністративно-правового дослідження правового статусу відповідних органів є очевидною прогалиною правової науки. Дисертаційне дослідження ЗАХАРКЕВИЧА Володимира Васильовича заповнює саме цю прогалину, що переконливо свідчить про актуальність обраної теми.

Важливою складовою актуальності є і євроінтеграційний контекст. Директива (ЄС) 2024/1275 про енергетичні характеристики будівель та

Директива (ЄС) 2023/1791 про енергетичну ефективність, що набули чинності протягом 2023–2024 років, суттєво оновили нормативні вимоги до органів, відповідальних за їх реалізацію. Своєчасне дослідження правового статусу таких органів є передумовою ефективного виконання Україною відповідних міжнародних зобов'язань.

Наведені обставини не залишають сумнівів щодо актуальності обраної здобувачем теми дослідження та науково-практичного значення роботи.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна. Обґрунтованість і достовірність наукових положень забезпечуються комплексним застосуванням загальнонаукових і спеціально-юридичних методів дослідження. Діалектичний метод дозволив розглянути систему органів публічної адміністрації як динамічну систему, що розвивається під впливом євроінтеграційних і безпекових чинників. Системно-структурний метод застосовано для аналізу компетенції органів як цілісної системи взаємопов'язаних предметів відання і владних повноважень. Порівняльно-правовий метод дав змогу зіставити вітчизняну практику з досвідом держав-членів Євросоюзу. Формально-юридичний метод забезпечив виявлення прогалин і колізій у законодавстві. Методологічна база є достатньою і відповідає меті та завданням дослідження.

Позитивно слід відзначити чіткість визначення дисертантом предмета та об'єкта дослідження, що дозволило зберегти концептуальну єдність роботи. Наукові результати ґрунтуються на аналізі значного масиву нормативних актів вітчизняного законодавства та права Євросоюзу, а також праць вітчизняних і зарубіжних науковців. Дисертант демонструє здатність до критичного аналізу доктринальних позицій і послідовного відстоювання власної наукової позиції.

Дисертаційне дослідження відзначається логічною побудовою та змістовною наповненістю, що забезпечило системність отриманих результатів. Структура роботи сформована відповідно до поставлених завдань і забезпечує послідовне вирішення кожного з них.

У першому розділі системно охарактеризовано теоретико-правові засади забезпечення енергетичної ефективності та здійснено огляд нормативних вимог. Заслуговує на увагу запропонована дисертантом багатовимірною класифікація складових енергетичної ефективності, що забезпечує формування єдиного понятійного апарату для міжвідомчої координації. Виявлений розрив між рівнем формально-юридичної гармонізації законодавства та практичною реалізованістю вимог є переконливою доказовою базою для наступних розділів.

У другому розділі здійснено детальний аналіз компетенції органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Особливо цінним є виявлена дисертантом структурна асиметрія компетенційної архітектури:

розвинена адміністративно-сервісна та стимулююча складова при нерозвиненій контрольно-каральній складовій. Цей висновок має безпосереднє прикладне значення для вдосконалення законодавства.

У третьому розділі обґрунтовано конкретні напрями реформування, серед яких науковий інтерес становлять: концепція технологічного стрибка (leapfrogging) для систем теплопостачання у відбудованих кварталах; авторська модель тріади: муніципальний енергетичний план – план дій сталого енергетичного розвитку та клімату – система енергетичного менеджменту як управлінської архітектури місцевої енергетичної політики; правовий аналіз передумов застосування систем штучного інтелекту в управлінні комунальною енергетичною інфраструктурою. Оформлення дисертації відповідає вимогам чинного законодавства.

Дисертація є авторською науковою працею та відповідає вимогам наукової новизни. Серед положень, що заслуговують на особливу підтримку, слід відзначити такі.

По-перше, вперше висловлена позиція про подвійну організаційну логіку системи компетенції органів публічної адміністрації у сфері енергоефективності: галузево-функціональну на загальнодержавному рівні та територіально-самоврядну на місцевому рівні. Це розмежування є концептуально новим і має суттєве методологічне значення.

По-друге, авторська тріада «технологія – право – інституція» як наскрізний методологічний орієнтир вдосконалення адміністративно-правового регулювання є теоретично обґрунтованою і має прикладне значення для визначення пріоритетності законодавчих змін.

По-третє, висновок про трансформацію правового режиму муніципального енергетичного плану з факультативного права до юридично передбаченого обов'язку після набрання чинності Методикою 2024 року є самостійним внеском у науку адміністративного права, оскільки вперше концептуалізує відповідну трансформацію в термінах теорії компетенції.

По-четверте, обґрунтування концепції технологічного стрибка (leapfrogging) у сфері систем теплопостачання як конкретного правового механізму, що потребує змін до будівельних норм і дозвільного законодавства, є практично значущим вкладом у правове забезпечення повоєнного відновлення.

Дисертаційне дослідження містить посилання на всі використані джерела інформації, дотримано законодавство про авторські права, надано повну та достовірну інформацію про результати наукової діяльності. Зазначене дає підстави для висновку про дотримання здобувачем вимог академічної доброчесності.

Оцінюючи дисертаційну роботу загалом, необхідно відзначити, що наукові положення, висновки та рекомендації ЗАХАРКЕВИЧА Володимира

Васильовича є науково обґрунтованими та характеризуються достатнім ступенем достовірності.

Повнота викладу положень дисертації в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Результати дослідження ЗАХАРКЕВИЧА Володимира Васильовича належним чином апробовані у публікаціях у наукових фахових виданнях та тезах виступів на науково-практичних конференціях, зокрема у 3 наукових статтях у фахових виданнях України.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Водночас, попри наявні позитивні аспекти, окремі положення мають дискусійний характер.

1. У підрозділі 2.3 автор характеризує компетенцію органів місцевого самоврядування як переважно диспозитивну, спираючись на конституційний принцип самостійності. Разом з тим у підрозділі 3.2 доходить висновку, що відсутність муніципального енергетичного плану після встановлення строків є невиконанням законодавчо передбаченого обов'язку. Хотілося б з'ясувати позицію здобувача: яким чином трансформація муніципального енергетичного плану від права до обов'язку позначається на загальній характеристиці компетенції органів місцевого самоврядування як диспозитивної, і чи не свідчить вона про поступовий перехід до більш жорсткого нормативного підходу, що потенційно суперечить конституційній логіці самоврядування?

3. Дисертант розглядаючи у підрозділі 3.3. впровадження технологій «розумного міста» як інструменту підвищення енергоефективності, зосереджується переважно на організаційних аспектах участі органів публічної адміністрації у відповідних проектах. Водночас питання відповідальності органів публічної адміністрації за неналежне виконання покладених на них функцій у сфері впровадження енергоефективних технологій залишилось поза межами дослідження. Включення цього аспекту до наукового аналізу дозволило б значно повніше розкрити зміст правового статусу відповідних органів.

Викладені зауваження мають дискусійний характер і не впливають на загальну наукову значущість дисертаційного дослідження, а лише окреслюють напрями для подальшого наукового діалогу.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження ЗАХАРКЕВИЧА Володимира Васильовича на тему «Правовий статус органів публічної адміністрації у сфері забезпечення енергетичної ефективності» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради

закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), є завершеною самостійною науково-дослідною роботою, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують наукове завдання, що має істотне значення для науки адміністративного права, а його автор – **ЗАХАРКЕВИЧ Володимир Васильович** заслуговує на присудження освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Рецензентка

кандидатка юридичних наук,
професорка, професорка кафедри
конституційного, адміністративного
та фінансового права Хмельницького
університету управління та права
імені Леоніда Юзькова

Ірина СТОРОЖУК